

YENİ BAŞLAYANLAR İÇİN TİYATRO REHBERİ

KEMAL ORUÇ

TİYATRO / KURAM VE UYGULAMA

Türkiye Yayın Hakları:
Tida Yayınları / Kemal Oruç / 2020

Kapak ve Logo Tasarımı:
A. Togay Kılıçoğlu

Baskı ve Cilt: Mutlu Basım
Davutpaşa Cad. Güven İşmerkezi, C Blok, No: 256 Topkapı / İstanbul
Tel: 0212 577 72 08
Sertifika No: 18569

1. Baskı: Mart 2020

ISBN: 978-605-06868-0-7

TİDA YAYINLARI

Hasanpaşa Mah. Pusula Sk. Tülüoğlu No: 20/9 Kadıköy / İstanbul
Tel: 0535 038 10 30
E-posta: tida@tidayayinlari.com.tr
Web: www.tidayayinlari.com.tr
Sertifika No: 46667

TİDA YAYINLARI / TİYATRO / KURAM VE UYGULAMA

YENİ BAŞLAYANLAR İÇİN
TİYATRO REHBERİ

KEMAL ORUÇ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	11
“TİYATROYU ANLAMA” REHBERİ	13
Tiyatro Neden Var?	13
İnsan Oynar	13
Etkilemek ve Etkilenmek	14
Sorgulamak ve Hayatı Anlamlandırmak	15
Düşünceleri Somutlaştırmak	15
Hayal Gücü ve İmgelem Becerisini Geliştirmek	16
Kontrol Etme ve “Şimdi”nin Gücü	16
Kendini Var Etme ve Değer Üretme	17
Farkında Olma ve Paylaşma	18
Birlikte Olma ve Üretme İhtiyacı	18
Yarım Kalmışlığı Tamamlama ve Empati	20
Estetik Kaygı	20
Daha İyi Bir Dünya Yaratma Düşüncesi	21
OYUNCULUK REHBERİ	22
Yetenek Meselesi	22
Kendini Keşfet!	22
Kendini Eğit	23
Günlük Yaşamda	26
Eğitim Almak	26
Oyun İzlemek	27
Okumak	27
Prova Süreci	27
Yönetmenle Çalışmak	28
Tiyatroda ve Sinemada Oyunculuk	28
Alt Metin	29
Karakter Yaratmak	30
Karakter ve Sosyal Roller	31
Ezber Yapmak	31
Oynamak	32
Oyunsal Haz	32
Gösteri Sırasında	32
Nerede Oynayacaksınız?	33
İşçilik Süreci ve Tasarım	33
Tasarımın Bileşenleri	33
Tasarımın Uygulanması	36
Örnek Uygulama: Solange	37

OYUNCULUK EĞİTİMİ ALMA REHBERİ	43
İhtiyaçlarınızı Belirleyin	43
Bütçenizi Belirleyin	44
Oyunculuk Eğitimi Nerede Alınır ve Nasıl Başvurulur?	44
Kimler Eğitim Veriyor?	47
Eğitim İçeriği	49
Uyarılar	50
“STANISLAVSKI VE SİSTEM” REHBERİ	53
Giriş	53
Stanislavski ve (Tiyatro) Yaşamı	53
Sistem’e Yönelik Genel Buluşlar	61
Devrim Süreci ve Stanislavski’nin Etkilenişi	66
Sistemin Öğeleri	68
Sihirli Eđer	68
Verili Durum (Belirlenmiş Ortam)	69
İmgelem	69
Konsantrasyon	70
İnanma ve Gerçeklik Duygusu	71
Duygu-Düşünce Alışverişi	72
Uyarlama (Adaptasyon)	73
Hız-Tartım	73
Coşku Belleği	73
Sonuç	74
Tavsiye Kitaplar	75
Kaynaklar	75
TİRAT SAHNELEME REHBERİ	77
Giriş	77
Tirat Nedir?	77
Yetenek Meselesi	77
Kendinizi Eğitin!	77
Tirat Nasıl Seçilir?	79
Oyun Çözümlemesi	80
Karakterin Çözümlemesi ve Yaratımı	81
Tasarım	83
Tasarımın Bileşenleri	84
Tasarımın Uygulanması	86
Sahneleme	90
Çalışma Süresi	90
Sonuç	91
Örnek Uygulama: Hamlet	93

OYUNCULUK OKULLARINA HAZIRLIK REHBERİ	95
Oyunculuk Okulu Ne Demektir?	95
Yetenek Meselesi	96
Ne Zaman, Nereye Başvuracaksınız?	96
Neden Oyunculuk Okulunda Eğitim Almak İstiyorsunuz?	97
Nasıl Hazırlanacaksınız?	98
Ne Kadar Sürede Hazırlanmalısınız?	99
Sınav Sırasında Neler Yaşayacaksınız?	99
Kazandınız, Ne Yapacaksınız?	101
Kazanamadınız, Ne Yapacaksınız?	102
Çelişkiler ve Eleştiriler	103
Tavsiye Kitaplar ve Tezler	104
OYUN METNİ BULMA REHBERİ	105
Ekibinizin Özelliklerini Belirleyin	105
Hedef Kitleniz	105
Amacınız	106
Oyunun Yaklaşımı, Türü ve Dramatik Mantiği	106
Hangi Oyunu Sahneleyeceğinizi Bilmiyorsanız	107
Oyun Metinlerine Nasıl Ulaşırsınız?	108
Dikkat Etmeniz Gerekenler	109
Bunları Yapmayın	109
OYUN YAZMA REHBERİ	111
Neden Yazarız?	111
Yetenek Meselesi	111
İmge ve İmgelem	111
Eğitim	112
Tiyatro Alan Bilgisi	112
Okumak	112
Gözlem Yapmak	113
Gündemi Takip Etmek	113
Oyun Yazmak	113
Oyun Yazma Tekniği	114
Yazma Süreci	115
Esinlenme	115
Taslak Oluşturma	115
Oyuna Yaklaşım	116
Dramatik Mantık	116
Konu	116
Tema	117
Amaç	117

Hedef	117
Hedef Kitle	117
Oyunun Türü	118
Oyunun Kısa Öyküsü	118
Oyunun Öyküsü	118
Çatışma	119
Atmosfer	120
Karakter Yaratımı	120
Karakterin Etkileşimleri	122
Oyunun Bölümleri	122
Konuşma Örgüsü	124
Oyunun Süresi	125
Oyuna İsim Vermek	125
Düzenlemek ve Geliştirmek	125
Oyunun Telif Hakkını Alın	125
Oyununuzu Tiyatrolara Sunun	126
Kaynaklar	126
YARATICI İMGELEME REHBERİ	127
İmge ve İmgelem	127
Yaratıcılık Nedir?	128
Duyular ve Duyusal Özellik	128
Yaratıcı İmgeleme Nasıl Yapılır?	129
Yaratıcı İmgeleme Uygulamaları	130
Bireysel Uygulamalar	131
Grup Uygulamaları	138
Tavsiye Kitaplar	144
OYUN ÇÖZÜMLEME REHBERİ	145
Dramaturji ve Dramaturg	145
Oyun Çözümleme Süreci	146
Oyun Okuması	146
Oyunun Künyesi	147
Oyunun İsmi	147
Oyunun Yazarı	147
Zaman ve Mekan	148
Konu	149
Tema	149
Amaç	149
Hedef	149
Hedef Kitle	149
Dramatik Mantık	149

Oyunun Yaklaşımı	150
Oyunun Türü	150
Oyunun Öyküsü, Bölümleri, Olay Zinciri, Durumları...	151
Atmosfer	151
Aksiyon Çizgisi	151
Oyunun Çatışmaları	151
Oyunun İçindeki Özel Kavramlar	152
Oyunun İçindeki Motif ve Semboller	152
Karakterlerin Çözümlemesi ve Yaratımı	152
Teknik Detaylar: Kostüm, Dekor, Işık, Aksesuar, Müzik...	156
Broşür, Afiş, Duyuru	156
Kaynaklar	157

TİYATRO KİTABI OKUMA REHBERİ	158
Kuramsal Kitaplar	159
Anı/Söyleşi Kitapları	159
Oyun Kitapları	160
Antik Yunan Dönemi	160
Antik Yunan Tragedyaları	160
Antik Yunan Komedyaları	160
Antik Roma Dönemi	160
Latin Tragedyaları	160
Latin Komedyaları	160
Ortaçağ Dönemi	161
Rönesans Dönemi	161
Shakespeare Oyunları	161
Cristopher Marlowe Oyunları	161
Moliere Oyunları	162
Carlo Goldoni Oyunları	162
Romantik Tiyatro	162
Gerçekçi Tiyatro	162
Rus Tiyatrosu	162
Amerika Tiyatrosu	162
İskandinav Tiyatrosu	162
Epik Tiyatro	163
Bertolt Brecht Oyunları	163
Absürt Tiyatro	163
Samuel Beckett Oyunları	163
Eugene Ionesco Oyunları	164
Jean Genet Oyunları	164
Çağdaş İtalyan Halk Tiyatrosu	164
Dario Fo Oyunları	164

Türk Tiyatrosu	164
OYUN SAHNELEME REHBERİ	166
Bir Ekip Kurun	166
Görevleri Belirleyin	167
Oyun Metni Bulun	167
Ekibi ve Kendinizi Eğitin	170
Oyun Okuması	172
Oyun Çözümlemesi	173
Rol Dağıtımı	178
Tasarım	179
Tasarımın Bileşenleri	180
Tasarımın Uygulanması	183
Oyunu Sahneye Taşımak ve Oyuncuyla Çalışmak	188
Teknik Ekiple Çalışmak	190
Genel Provalar	191
Oyun Günü	192
Tavsiye Kitaplar	194
OYUN İZLEME REHBERİ	195
Neden Oyun İzleriz?	195
İzleyeceğim Oyunu Nasıl Seçeceğim?	196
Tiyatro Oyunları Ücretli mi?	196
Nasıl Bilet Alacağım?	197
Sahne Nerede?	197
İzlemeye Giderken	197
Ne Zaman Salonda Olmalıyım?	197
Oyun İzlerken Ne Yapmalıyım?	198
Oyun Sonrası	199
Eleştiri Yazmak	199
ÇOCUK TİYATROSU REHBERİ	201
Oyun Özgürlüktür	201
Çocuk Tiyatrosu	201
Çocuklar İçin Yazmak ve Yönetmek	202
Çocuk Tiyatrosu Oyuncusu	203
Yine mi Masal?	203
Yaş Grupları	204
Dekor, Kostüm, Makyaj, Işık, Müzik	205
Çocuk Tiyatrosunda Çocuğun Tutsaklık Hali	206
Okullarda Gösteri	207
Tiyatro Salonlarında Gösteri	207

Ne Yapmalı?	208
Nasıl Bir Çocuk Tiyatrosu?	208
Tavsiye Kitaplar	209
YARATICI DRAMA UYGULAMA REHBERİ	210
Yaratıcı Dramanın Tanımı	210
Drama Çeşitleri	210
Neden Yaratıcı Dramaya İhtiyaç Duyulur?	210
Yaratıcı Drama ve Tiyatro	211
Drama Lideri	212
Kimler Drama Lideri Olabilir?	213
Kimler Yaratıcı Drama Çalışmalarına Katılabilir?	213
Yaratıcı Dramada Uygulama Süreci	213
Drama Oturumunun Süresi	214
Drama Uygulaması Yapılacak Mekan	214
Yaratıcı Drama Uygulamasının Aşamaları	215
Isınma Aşaması	215
Asıl Çalışma	215
Değerlendirme	215
Örnek Uygulama Planı	217
Tavsiye Kitaplar	219
EK 1: OYUNCULUK TARİHİNDE KADININ YERİ	220
EK 2: OKUL TİYATROSU MANİFESTOSU	228
YAZAR HAKKINDA	233

ÖNSÖZ

Bu rehberler yirmi iki yıllık oyunculuk, yönetmenlik ve eğitimlik sürecinin sonunda ortaya çıktı. İhtiyaç olduğunu düşündüğüm konular üzerine, olabildiğince tiyatroya yeni başlayanların anlayacağı yalın bir dil kullanarak on beş rehber yazdım.

Bu rehberlerdeki bilgilerin ve uygulamaların tamamını özellikle **TİDA**'da eğitimlik, **Drama Kumpanya**'da oyunculuk/yönetmenlik yaparken kullandım. Dilerim bu bilgiler ve uygulamalar eğitim çalışmalarınızda ve sahneleme sürecinizde size de faydalı olur.

Rehberler farklı dönemlerde yazıldı. Dolayısıyla yazım yapıları arasında kısmen farklılıklar var. Yazıldığı haldeki doğrallığını korumak için bilinçli olarak yazılara dokunmadım.

Kitap bütün olduğu gibi, rehberlerin ayrı ayrı kullanılacağını da düşündüğüm için bazı rehberlerdeki benzer bölümlere dokunmadım. Özellikle bazı rehberlerdeki “Tasarım” ya da “Kendini Eğitim” bölümleri neredeyse aynı; konuya göre küçük farklılıklar içermekte.

Tida Yayınları, Ocak 2020’de başta tiyatro ve drama araştırmaları olmak üzere, sinema, edebiyat ve bilim kitaplarının üretimi için kuruldu. Yayınevinin bu ilk kitabında rehberlere ek olarak çok önemli olduğunu düşündüğüm iki yazıma yer verdim: “*Oyunculuk Tarihinde Kadının Yeri*” ve “*Okul Tiyatrosu Manifestosu*”.

Sahip olduğum değerlerin çoğunu annemden aldım. Emek vermenin güzelliğini ve mücadele etmeyi bana annem öğretti. Bütün üretimlerimde annemin payı büyüktür.

Bu kitabı annem **Ayşe Menteş**'e ithaf ediyorum.

Kemal Oruç

TİDA: Tiyatro ve Drama Araştırmaları